

KRALJESTVO JE SKRIVNOST, SVETO V SVETU

S filozofom in pisateljem Markom Uršičem

- Občutenje svetega je neločljivo povezano z "merami" časa. Večkrat zasledimo razločevanje med cikličnim časom arhaičnih kultur, tudi antike, in zgodovinsko-eshatološkim časom krščanstva in tudi moderne dobe. Katere so torej tiste bistvene razlike med tema časovnima modusoma in, kot sem bral pri vas, sta menda znotraj sebe precej razplastena? Se vam zdi, da je razklenitev krožnice v premico popreprošenje razumevanja stvarstva ali pa med krožnico in premico le ni toliko razlike?

"Prvi veliki krščanski filozof, ki je pisal o 'linearnem času' (via recta), je bil Avrelj Avguštín v začetku 5. st. po Kristusu. V delu O božji državi piše o 'ravni poti' kot izstopu iz 'blodnega kroga' antičnega poganstva z njegovimi ciklično ponavljajočimi se rituali in filozofijo 'večnega vračanja'. Avguštín in za njim drugi krščanski misleci so v linearnem času, ki se steka v eshatološko razodetje na koncu zgodovine, videli odrešenje človeka iz padlega stanja na zemlji, odrešenje, ki ga je - kot

"Da, strinjal bi se z vami, da Velika noč pomeni tistim, ki verjamejo v Kristusovo vstajenje od mrtvih, Njegovo nenehno 'vračanje', večno prisotnost v času, četudi - bi dodal - znotraj paradigme 'ravne poti'. Analogno velja za obred obhajila, v katerem se navzočnost Svetega Duha vedno znova oživlja v cerkvenem občestvu - seveda pa je v krščanstvu pogoj za sodelovanje v tem misteriju vera in tisti enkratni in najpomembnejši zgodovinski dogodek: namreč vera, da je bil Jezus iz Nazareta resnično Božji Sin oziroma sam Bog in da je resnično na tisto prvo in 'pravo' Veliko noč vstal od mrtvih. Jaz osebno te vere nisem izgubil, toda preprosto zato ne, ker je nikoli nisem resnično imel, četudi sem bil kot otrok krščen in mi je krščanstvo seveda v marsičem blizu. A kakor mi je Kristus blizu, mi je tudi daleč. Vedno znova premišljujem o Njem, o Bogu naše zgodovine, o Bogu očetov, vendar nočem (ne morem?) pristati na tisto čudno misel, ki jo je nekoč davno, na samem začetku krščanske filo-

pokriše' v slabšalnem pomenu in s tem naj bi bilo z verodostojnostjo teh besedil opravljeno. Zato bi rad znova, kot sem že v svoji knjigi in drugod, poudaril, da v tem izjemno zanimivih in duhovno globokih besedilih ne iščem 'herezičnosti', ki naj bi igrala vlogo nekakšne kritike kanoničnega Svetega pisma, marveč v gnostičnih tekstih iščem 'dopolnitev' bibličnega kanona, razširitev duha, ki odpira možnost tudi drugačnega, pa morda nič manj avtentičnega branja evangelijev in krščanskega nauka nasploh. Branja, ki ni le plod efemerne in modnega 'new agea', temveč lahko tiste bogoiskalce, ki smo 'zunaj' Cerkve (in takih nas je mnogo več, kot kažejo statistike o številu vernikov), še zlasti izobražence, pritegne h krščanstvu v širšem in 'arhetipskem' pomenu, o katerem je pisal tudi Carl Gustav Jung."

ZAZRTOST V "VEČNOST"

"Glede Kraljestva pa se ne bi povsem izrekel za nobenega

nim stavkom (saj sam Plotin nikjer v svojih delih ne govori o številu in moči svojih 'ekstaz', temveč o poti do Enega in o neizrekljivosti cilja poti), mislim pa, da ekstatična stanja duha človeku niso razpoložljiva in ne morejo biti podvržena nikakšni 'kvantifikaciji' - čeprav se, po drugi strani, gotovo neizbrisno vtisnejo v spomin, če so res močna in za vse nadaljnje človekovo življenje odločilna (kot npr. pri Savlu na poti v Damask ali pri Pascalu v tisti njegovi ognjeni noči, ki jo je hotel ujeti v besede v 'Spominku', vključnemu v Misli).

Da pa se ne bi povsem izmaknil vašemu direktnemu vprašanju, vam moram reči, da takšnega življensko odločilnega razodetja kot Savel ali Pascal nisem imel (še ne?) in da pravzaprav kaj takega niti ne pričakujem. Morda pa se to zgodi človeku šele na pragu smrti ali 'v smrti' - ali nikoli? Ne vem. Vendar tega odvrčanja od pričakovanja 'poslednjega spoznanja' spet ni treba razumeti kot odklanjanje videnj in razodetij nasploh - prej gre za to, da tovrstne 'mejne' izkušnje preprosto niso predmet nekih racionalnih oziroma zavestnih pričakovanj in načrtovanj, niti pri tistih duhovih, ki se sistematično ukvarjajo z meditacijo.

Marko Uršič: "Presegel bi rad razlike med literaturo in filozofijo."